

16. cezročná nedeľa (Jer 23, 1-6)

HRANICE MILOSRDENSTVA

Do srdc všetkých nás je hlboko vštepený zmysel pre spravodlivosť. Naše srdce chce, aby bola potrestaná každá nepravosť, ale tiež, aby bolo odmenené každé dobro. Akú však máme skúsenosť so spravodlivosťou? Nie každé dobro je odmenené, nie každé zlo je potrestané. Až príliš často sme svedkami toho, ako triumfuje nespravodlivosť. A pretože dožadovanie sa spravodlivosti komplikuje život, mnohí hovoria: „Urobme hrubú čiaru za minulosťou! Ved' či nie je kresťanské odpustiť tomu, kto sa previnil?! Aj ku nám je Boh milosrdný. Nehľadajme teda spravodlivosť, bud'me milosrdní.“ Uvedený názor znie ušľachtilo. Cítíme však, že v ňom nie je čosi v poriadku. Ved' ak by sa každému zlodejovi odpustilo, bez toho, že by bol spravodlivo odsúdený a následne na to potrestaný, život by sa premenil na bezzákonnosť. Nikto by si nemohol byť pred nikým istý. Platilo by právo silnejšieho. Pýtame sa preto: Máme byť vždy milosrdní? Alebo má mať naše milosrdenstvo hranice?

Na túto otázku si chceme odpovedať vo svetle Písma, vo svetle učenia Cirkvi. Kresťanskí duchovní autori definujú pojem *milosrdenstvo* takto: „Milosrdenstvo je súcť s cudzou biedou, smútok nad ňou.“ Súcť s cudzou biedou. Niekoho stretne skutočné zlo, napr. okradnú ho, ťažko ochorie, zomrie mu niekto blízky apod. Naša prirodzená reakcia je, že máme k nemu súcť. Sme k nemu milosrdní, keď s ním plačeme, keď mu hmotne pomôžeme. To je rozumný súcť. My kresťania však za najväčšie zlo považujeme hriech. Podľa nás je najbiednejší ten, kto hreší. Máme mať teda súcť aj s tým človekom, ktorý kradne, luhá, zabíja?... Ved' vinný, za to že upadol do biedy, že ide do väzenia, že mu nikto neverí, je on sám! Kresťanská morálka si už od najstarších čias pomáha rozlíšením medzi hriechom a hriešnikom. Hriech máme nenávidieť, ale k hriešnikovi máme byť milosrdní, pretože tým, že hreší je jeho duša v smrteľnom nebezpečenstve. Otázka však znie: Ako máme svoj súcť, svoje milosrdenstvo voči hriešnikovi prejavíť?

Súcť s cudzou biedou, to nie je sentimentálna znášateľnosť každého zla, ktorého sa človek dopustí - akési chlácholenie toho, kto sa dopustil ťažkého hriechu, slovami: „Nič sa nestalo.“ Aj pri uplatňovaní milosrdenstva sa učíme od Boha. Nikto nemôže byť milosrdnejší než On. A predsa, ľudsky povedané: Aj Božie milosrdenstvo má hranice, a jedenkrát sa odvráti od zavrhnutých. Presnejšie povedané, to nie ono sa odvráti od

zavrhnutých, podobne ako ani slnko nemôže prestať svietiť. Božie milosrdenstvo však nepreniká tam, kde sa človek pred dopadom jeho lúčov zamuroval. V Písme nachádzame veľa výrazov - prispôsobených našej ľudskej chápanosti - kde sa Boh hnevá, hrozí trestami, prísne trestá, dopúšťa pohromy, nešťastia, vojny. Pre ateistov sú tieto výrazy dôkazom proti existencii Boha. Naopak, pre nás veriacich, nás tieto výrazy poučujú o tom, že Boh nás vedie k dobrému, aj keď nás trestá.

Pravý súcit nemôže byť sentimentálnym chlácholením toho, kto koná zlo. Pravý súcit používa k náprave všetky prostriedky. Nebráni sa použiť ani tvrdé tresty, ak sú jediným rozumným riešením, ako niekoho napraviť. Ved' či nekonajú tak aj rodičia, keď si nevedia rady so svojou ratolesťou? A musíme ich pochváliť za takýto prejav milosrdenstva voči svojmu dieťaťu. Pretože inak, keby mu všetko odpustili, by z neho vychovali hysterickú bytosť, a vlastne by mu takým „milosrdenstvom“ ublížili. Ani štátne úrady, ktoré by trpeli verejný neporiadok, ktoré by dovolili ľuďom voľne kradnúť, napádať nevinných, by neboli milosrdné. A nie sú milosrdní ani tí, ktorí chcú, aby sa za bezprávím, páchaným v minulosti z politických či iných dôvodov, urobila tzv. hrubá čiara.

Kvôli milosrdenstvu nemôžeme zanedbať spravodlivosť. Ved' zachrániť spravodlivý poriadok je lepší skutok lásky, než zmäččilá dobrákosť. Také milosrdenstvo, ktoré zanedbáva spravodlivosť, je zbabelosťou, ktorá na seba zobrala masku milosrdnej ušľachtilosti.

Z povedaného vidíme, že milosrdenstvo, ktoré preukazujeme blížnemu, má svoje hranice. A vidíme aj, z čoho sú oné hranice postavené: milosrdenstvo nemôže byť nikdy na úkor spravodlivosti.